

- Державний архів Київської обл. (Держархів Київської обл.). Ф. 1. Оп. 56. Спр. 272.
Держархів Київської обл. Ф. 1. Оп. 70. Спр. 429.
Держархів Київської обл. Ф. 5. Оп. 108. Спр. 43.
Институт ядерных исследований. 1985. Київ: Наукова думка.
Патон, Б. Є. 1993. Про основні завдання Академії наук України на сучасному етапі.
Вісник Академії наук України. № 8. С. 11–43.
Arkhip Prezhydii Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy (Arkhip prezhydii NAN Ukrainy). F. 1. Op. 1. Spr. 4.
Arkhip prezhydii NAN Ukrainy. F. 1. Op. 3. Spr. 6.
Arkhip prezhydii NAN Ukrainy. F. 1. Op. 3. Spr. 7.
Arkhip prezhydii NAN Ukrainy. F. 1. Op. 3. Spr. 8.
Arkhip prezhydii NAN Ukrainy. F. 1. Op. 3. Spr. 19.
Arkhip prezhydii NAN Ukrainy. F. 1. Op. 3. Spr. f. 1. Op. 4. Spr. 31
Arkhip prezhydii NAN Ukrainy. F. 251-r. Op. 12. Spr. 17
Arkhip prezhydii NAN Ukrainy. F. 251-r. Op. 12. Spr. 24.
Derzhavnyi arkhiv Kyivskoi obl. (Derzharkhiv Kyivskoi obl.). F. 1. Op. 56. Spr. 272.
Derzharkhiv Kyivskoi obl. F. 1. Op. 70. Spr. 429.
Derzharkhiv Kyivskoi obl. F. 5. Op. 108. Spr. 43.
Institut jadernyh issledovanij [Institute for Nuclear Research]. 1985. Kyiv: Naukova dumka.
Paton, B. Ye. 1993. Pro osnovni zavdannia Akademii nauk Ukrainy na suchasnomu etapi
[About the main tasks of the Academy of Sciences of Ukraine at the present stage]. *Visnyk Akademii nauk Ukrainy*. № 8. S. 11–43.

УДК 001(091)(075.8)+62(091)(075.8)

DOI: 10.20535/2307-5244.46.2018.136748

I. К. Лебедєв

*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»*

I. Lebedev

*National Technical University of Ukraine
«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»*

СТВОРЕННЯ ФАКУЛЬТЕТУ ПРИКЛАДНОЇ МАТЕМАТИКИ В КПІ

The Creation of the Faculty of Applied Mathematics in Kyiv Polytechnic Institute

Статтю присвячено висвітленню історії створення факультету прикладної математики КПІ, постановня якого поліпишио інженерну підготовку фахівців з математичних дисциплін і комп'ютерної техніки.

Ключові слова: прикладна математика, вища технічна освіта, Київський політехнічний інститут.

In the spring of 1981, the Ministry of Higher and Secondary Special Education of Ukraine developed a targeted comprehensive training program, for the distribution and the use of specialists who had to eliminate the disadvantages of their training. To solve the problem begins the implementation of the computer technology into the educational process, as well as the issue of engineers' relevant training profiles.

Computerization of higher technical education required the improvement of the training of students in the field of computer technology, the provision of training facilities, appropriate equipment, and the creation of appropriate software. Nevertheless, in the higher schools of Odessa, Kiev, Mykolaiv, Kharkiv, Lviv there was a lack of computer equipment of new generations. The reason for this situation was the extensive nature of the entire country's economy and similar approaches to the training of graduates of higher education. Under such circumstances, the issue of the influence of mathematical disciplines on the quality of applied developments and their use in engineering practice becomes relevant. According to the leading scientists of Ukraine, the best educational institution in which it would be possible to provide the specialists in applied mathematics with deep knowledge of modern engineering technologies was the Kiev Polytechnic Institute.

On June 25, 1990, The Main Council of the Kiev Polytechnic Institute decided to establish a Faculty of Applied Mathematics. On July 18, 1990, the rector of the Kiev Polytechnic Institute signed an order. "FPM" was formed from the Faculty of computer science. It consisted of three departments: "Applied mathematics", "Mathematical methods of system analysis" and "Specialized computing facilities". Famous scientists, real members and correspondent members of the National Academy of Sciences of Ukraine Zgurovsky M.Z., Safalov K.G., Daletsky Yu.L., professors Vavilov Ye.M., Molchanov O.A., Pavlov O.A., Tarasenko V.P. participated in the creation of "FPM" and its formation in different years. The first dean of the faculty was Doctor of Physics and Mathematics, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of Ukraine I.M. Kovalenko.

Keywords: applied mathematics, higher technical education, Kiev Polytechnic Institute.

У 1980-х рр. виші України переорієнтовувалися на нову технологію навчання, якою було охоплено близько 85% студентів денної форми навчання і 63% дисциплін (Каніщенко, Л. О. & Литвин, В. М. 1988, с. 13). Вона полягала в міждисциплінарній інтеграції освіти, зміні структури навчання, перенесенні центру ваги на самостійну роботу студентів, розширенні прав вищів у визначенні змісту, форм і методів організації навчального процесу (Каніщенко, Л. О. & Литвин, В. М. 1988, с. 14). Так, на деяких кафедрах КПІ сис-

тема навчання була побудована за схемою: самостійна підготовка — лабораторна робота (практичне заняття) — лекція. За такої системи студенти приходили на лекцію більш підготовленими (Денисенко, Г. І., ред. 1987, с. 22).

В основу комплексної підготовки інженерно-технічних спеціалістів України було покладено принцип навчання інженерів широкого профілю, що поєднував фундаментальні знання і ґрунтовну практичну підготовку, орієнтовану на конкретну галузь, розвиток творчих здібностей майбутніх спеціалістів на основі їх самостійної роботи, поєднання спеціалізації дисциплін з кооперуванням їх у розвитку відповідних знань з усіх напрямів підготовки (Денисенко, Г. І., ред. 1987, с. 11–12).

Навесні 1981 р. у Міністерстві вищої й середньої спеціальної освіти України було розроблено цільову комплексну програму підготовки, розподілу та використання спеціалістів, яка мала на меті усунути недоліки в їхній підготовці (ЦДАГО України. Оп. 32. Спр. 1721. Арк. 63). Для її виконання почали впроваджувати в навчальний процес обчислювальну техніку, а також налагодили випуск інженерів відповідних профілів підготовки.

В умовах швидкого зростання обсягів науково-технічної інформації та постійного підвищення вимог до якості підготовки спеціалістів обчислювальна техніка стала важливим засобом інтенсифікації навчання. Вирішення питань, пов'язаних з комп'ютеризацією вищої технічної освіти, потребувало вдосконалення підготовки студентів вишів до використання комп'ютерної техніки, надання навчальним закладам належного устаткування, створення відповідного програмного забезпечення.

Але на цьому шляху виникли певні труднощі, що в першу чергу було пов'язано з недостатнім забезпеченням обчислювальною технікою нових поколінь. Вирішення цієї проблеми було актуальним для навчальних закладів Одеси, Києва, Миколаєва, Харкова, Львова. У деяких регіонах республіки, зокрема західному, цю проблему вирішували за допомогою провідних підприємств Львова та області (Лебедев, І. К. 1997, с. 47). Але такий підхід не розв'язував питання в цілому. Особливо це було важливо для вищих навчальних закладів Києва, зважаючи на значну кількість студентів і науково-педагогічних спеціалістів. Причина такого відставання полягала в екстенсивності всієї економіки країни і в аналогічних підходах до підготовки випускників вишів відповідних спеціальностей.

З огляду на таке становище в навчанні технічних спеціалістів з вищою освітою став актуальним вплив математичних дисциплін на якість прикладних розробок і використання їх в інженерній практиці. У липні 1982 р. Президія АН УРСР звернулася до керівництва республіки з листом, в якому обґрунтовувалася необхідність готувати спеціалістів з прикладної математи-

ки, які б водночас були обізнані з сучасними інженерними технологіями. На думку вчених, найкращим навчальним закладом для цього був Київський політехнічний інститут (ЦДАГО України. Оп. 32. Спр. 1943. Арк. 14). На той час у КПІ було три кафедри вищої математики. Окрім того, на факультеті «Системи управління» діяла кафедра технічної кібернетики та прикладної математики. Кафедра технічної кібернетики готувала спеціалістів з математичного забезпечення обчислювальної техніки, а кафедра прикладної математики — з обчислювальної математики систем управління, технічної кібернетики (ЦДАГО України. Оп. 32. Спр. 1935. Арк. 14). Але економіка України потребувала також спеціалістів з прикладної математики, що були б достатньо обізнані з новітніми технологіями. Таких знань математикам — випускникам університетів — у практичній роботі на інженерних посадах не вистачало.

25 червня 1990 р. Рада Київського політехнічного інституту (протокол № 3) прийняла рішення про створення факультету прикладної математики (ФПМ). 18 липня того самого року було підписано наказ ректора КПІ № 109-1, яким зі складу факультету інформатики та обчислювальної техніки і виділявся ФПМ. До його складу ввійшли три кафедри: прикладної математики, математичних методів системного аналізу і спеціалізованих обчислювальних засобів (з 1992 р. — спеціалізованих комп'ютерних систем) (Факультет прикладної математики. Історична довідка).

На факультет покладалися завдання підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців зі спеціальності «Прикладна математика». У межах спеціалізацій: математичне забезпечення систем автоматизації, системний аналіз, інформаційні технології, інформаційні процеси в системах прийняття рішень, математичне моделювання та процеси управління. Зі спеціальності «обчислювальні машини, комплекси, системи та мережі» в межах спеціалізації «спеціалізовані мікропроцесорні засоби», а також навчально-методичного забезпечення дисциплін цільової підготовки, що відповідали профілю кафедр ФПМ, за замовленнями інших факультетів.

У створенні ФПМ та його становленні в різні роки брали участь відомі вчені, дійсні члени та члени-кореспонденти Національної Академії наук України Згуровський М. З., Сафалов К. Г., Далецький Ю. Л., професори Вавілов Є. М., Молчанов О. А., Павлов О. А., Тарасенко В. П. (Факультет прикладної математики. Історична довідка).

Першим деканом факультету став доктор фізико-математичних наук, професор, академік НАН України І. М. Коваленко — автор та співавтор сотень наукових праць і понад 20 монографій. До його наукового доробку належать дослідження з теорії масового обслуговування, теорії надійності, теорії склад-

них систем, стохастичної геометрії, комбінаторного аналізу (Коваленко Ігор Миколайович).

Як можна судити за архівними документами, завдяєи створенню й діяльності у КПІ факультету прикладної математики суттєво підвищився загальний рівень викладання математики не тільки в інституті, але й в інших вищих республіки, а також це сприяло розвитку в Україні досліджень на межі математичних та інженерних знань (ЦДАГО України. Оп. 32. Спр. 1935. Арк. 15).

Денисенко, Г. И., ред. 1987. *Система подготовки инженерных кадров в вузе*. К.: Вища школа. Изд-во при КГУ.

Каніщенко, Л. О. & Литвин, В. М. 1988. *Вища школа: шляхи перебудови*. К.: Знання. Коваленко Ігор Миколайович. [Online]. Режим доступу: <https://tinyurl.com/ycfwomo2>

Лебедев, І. К. 1997. *Науково-технічна інтелігенція України (1980–1990 рр.)*. (Дис. канд. іст. наук). К.

Факультет прикладної математики. Історична довідка. [Online]. Режим доступу: <http://www.fpm.kpi.ua/faculty/history.do>

Центральний державний архів громадських об'єднань України (ЦДАГО України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 1721.

ЦДАГО України. Ф. 1. Оп. 32. Спр. 1935.

ЦДАГО України. Ф. 1. Оп. 32. Спр. 1943.

Denisenko, G. I., red. 1987. *Sistema podgotovki inzhenernykh kadrov v vuze [System of Training of Engineering Personnel in High School]*. Kiev: Vyshcha shkola. Yzd-vo pry KHU.

Kanishchenko, L. O. & Lytvyn, V. M. 1988. *Vyshcha shkola: shliakhy perebudovy [Higher School: ways of Reconstrucion]*. Kyiv: Znannia.

Kovalenko Ihor Mykolaiovych [Kovalenko Ihor Mykolaiovych]. [Online]. Режим доступу: <https://tinyurl.com/ycfwomo2>

Lebediev, I. K. 1997. *Naukovo-tekhnichna intelihentsiia Ukrainy (1980–1990 rr.) [Scientific and Technical Intellectuals of Ukraine (1980–1990)]*. (Dys. kand. ist. nauk). Kyiv.

Fakultet prykladnoi matematyky. Istorychna dovidka [Faculty of Applied Mathematics. Historical Reference]: <http://www.fpm.kpi.ua/faculty/history.do>

Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv hromadskykh ob'iednan Ukrainy (TsDAHO Ukrainy). F. 1. Op. 32. Spr. 1721.

TsDAHO Ukrainy. F. 1. Op. 32. Spr. 1935.

TsDAHO Ukrainy. F. 1. Op. 32. Spr. 1943.